

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

**Інститут публічної служби та управління
Кафедра місцевого самоврядування та розвитку територій**

к.держ.упр., доц. Куспляк Г.І.

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

з дисципліни

**«СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ
ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ»**

**Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
місцевого самоврядування та розвитку територій**

Протокол № __ від _____ 2023 р.

Зав. кафедри _____ д.держ.упр., проф. Пахомова Т.І.

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Сталий розвиток територій як складова національної безпеки» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 256 Національна безпека / Укл. Г.І. Куспляк. – Одеса: Одеська політехніка, 2023. – 19 с.

Укладачі: Олеся Голинська, к.держ.упр., доцент
Галина Куспляк, к.держ.упр., доцент

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Сталий розвиток територій як складова національної безпеки» призначені для здобувачів денної та заочної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 256 Національна безпека.

СЕМЕСТРОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ ЯК СКЛАДОВОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Тема заняття 1: Концептуальні засади сталого розвитку як важливої складової національної безпеки.

I. Питання для обговорення:

- 1) Конференція ООН з оточуючого людину середовища (Стокгольм, 1972 р.). Стокгольмська декларація з довкілля.
- 2) Звіт Міжнародної комісії з довкілля та розвитку «Наше спільне майбутнє» (1987 р.). Доповідь «Наше спільне майбутнє» («Our common future»).
- 3) Конференція ООН з довкілля і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.). Декларація Ріо-де-Жанейро щодо навколишнього середовища та розвитку. Конвенція щодо збереження біологічного різноманіття. Порядок денний на ХХІ століття. Рамкова конвенція ООН щодо змін клімату.
- 4) Саміт тисячоліття ООН (Нью-Йорк, 2000 р.). Декларація тисячоліття ООН.
- 5) Всесвітній саміт зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.). Йоганнесбурзька декларація зі сталого розвитку.
- 6) Конференція ООН зі сталого розвитку Ріо+20 (Ріо-де-Жанейро, 2012 р.).
- 7) Саміт ООН зі сталого розвитку (Нью-Йорк, 2015 р.). Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року.

II. Індивідуальне завдання. Підготувати доповідь на одну із запропонованих тематик та представити результати у вигляді презентації в PowerPoint (10-15 слайдів). В доповіді визначити проблеми взаємозв'язку сталого розвитку та національної безпеки країни, зробити висновки.

Вид заняття: практичне заняття

Мета: надання фахівцям теоретичних знань з концептуальних засад еволюції Концепції сталого розвитку як важливої складової національної безпеки.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, міжнародні документи.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;

- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Сутність, принципи, основні вектори сталого розвитку.	1. Розуміти основні етапи еволюції концепції сталого розвитку.
2. Ключові події еволюції Концепції сталого розвитку.	2. Вміти здійснювати аналіз ключових подій еволюції Концепції сталого розвитку.
3. Міжнародні документи, що розробили та поширили Концепцію сталого розвитку.	3. Критично осмислювати проблемні питання взаємозв'язку основних складових сталого розвитку та національної безпеки країни.

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Стратегія сталого розвитку: підручник / В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд ; за ред. проф. В.М.Боголюбова. К.: ВЦ НУБІПУ, 2018. 446 с
2. Писаревський І. М., Оболенцева Л. В., Угоднікова О. І. Управління сталим розвитком в туризмі : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 96 с/
3. Коломієць Л.В. Стратегія сталого розвитку: навч. посібник. Кропивницький: 2019. 126 с.
4. Стратегії сталого розвитку : навч. посіб. / В. В. Добровольський, Є. М. Безсонов, Г. В. Непеїна, Д. О. Крисінська, Н. А. Сербулова. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 160 с.
5. Управління сталим розвитком : підручник для магістрів з управління та адміністрування / В. П. Бех, Ю. В. Бех, М. В. Туленков, А. А. Кравченко та ін.; за заг. ред. В. П. Бека, М. В. Туленкова. Київ : Каравела, 2018. 538 с.

Додаткова література:

1. Бурик З. М. Теоретико-методологічні засади державного регулювання сталого розвитку України: дис. ... д-ра наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 «Механізми держ. упр.» / Зоряна Михайлівна Бурик ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Київ, 2018. – 468 с.
2. Васильєва Н., Васильєва О., Приліпко С. Публічне управління сталим розвитком територій. Збірник наукових праць ЛОГОС. 2020. Т. 2. С. 12-14.
3. Васильєва О. І. Концептуальні засади сталого розвитку територіальних громад / О. І. Васильєва, Н. В. Васильєва // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – №. 8. – С. 74-78.
4. Куспляк Г.І., Куспляк І.С. Сталий розвиток: етапи становлення, сутність поняття, основні вектори та інтерфейси. Державне будівництво. Харків : ХаРІДУ НАДУ, 2020. Вип. 2/2020. URL: <http://db.journal.kharkiv.ua/index.php/db/issue/view/8>.

Інформаційні ресурси: Документи ООН. Збір глобальних угод. URL: <http://www.un-documents.net/k-001303.htm>.

Тема заняття 2: Глобальні Цілі сталого розвитку 2030 в контексті забезпечення національної безпеки країни.

I. Питання для обговорення:

- 1) Ціль 1. Подолання бідності.
- 2) Ціль 2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства.
- 3) Ціль 3. Міцне здоров'я і благополуччя.
- 4) Ціль 4. Якісна освіта.
- 5) Ціль 5. Гендерна рівність.
- 6) Ціль 6. Чиста вода та належні санітарні умови.
- 7) Ціль 7. Доступна та чиста енергія.
- 8) Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання.
- 9) Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура.
- 10) Ціль 10. Скорочення нерівності.
- 11) Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад.
- 12) Ціль 12. Відповідальне споживання та виробництво.
- 13) Ціль 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату.
- 14) Ціль 14. Збереження морських ресурсів.
- 15) Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суші.
- 16) Ціль 16. Мир, справедливість та сильні інститути.
- 17) Ціль 17. Партнерство заради сталого розвитку.

II. Індивідуальне завдання. Підготувати доповідь, обравши одну із Цілей сталого розвитку 2030, та представити результати у вигляді презентації в PowerPoint (до 10 слайдів). В доповіді визначити досягнення Цілей сталого розвитку в контексті забезпечення національної безпеки країни, зробити висновки.

Вид заняття: практичне заняття

Мета: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо забезпечення національної безпеки країни в рамках глобальних Цілей сталого розвитку 2030.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Передісторію формування цілей розвитку, сформульованих в Декларації тисячоліття	1. Володіти базовими знаннями про Глобальні цілі сталого розвитку 2030.
2. Глобальні цілі сталого розвитку 2030.	2. Здійснювати дослідження з досягнення Цілей сталого розвитку в контексті забезпечення національної безпеки країни.
	3. Готувати пропозиції на підставі отриманих даних про забезпечення національної безпеки країни в рамках глобальних Цілей сталого розвитку.

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

Навчально-методична та наукова література

1. Детермінанти сталого розвитку економіки : монографія / О. Ю. Кудріна, О. В. Семеніхіна, Ю. В. Кіндзерський та ін.; за заг. ред. В. В. Храпкіної, В. А. Устименка. Київ, 2019. 264 с.
2. Коломієць Л.В. Стратегія сталого розвитку: навч. посібник. Кропивницький: 2019. 126 с.
3. Коломієць Л.В. Стратегія сталого розвитку: навч. посібник. Кропивницький: 2019. 126 с.
4. Стратегії сталого розвитку : навч. посіб. / В. В. Добровольський, Є. М. Безсонов, Г. В. Непсіна, Д. О. Крисінська, Н. А. Сербулова. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 160 с.
5. Стратегія сталого розвитку: еколого-економічний аспект: навч. посібник / Замула І.В., Давидова І.В., Кірейцева Г.В., Корбут М.Б., Травін В.В. Житомир: ЖДТУ, 2017. 200 с.
6. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти: підручник / І.Л. Якименко, Л.П. Петрашко, Т.М. Димань, О.М. Салавор, Є.Б. Шаповалов, М.А. Галабурда, О.В. Ничик, О.В. Мартинюк. К.: НУХТ, 2022. 337 с.

Інформаційні ресурси:

1. ООН в Україні. URL: <https://ukraine.un.org/uk>.
2. Сталий розвиток для України. URL: <https://dev.sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/istoriya/>.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДОВИХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Тема заняття 3: Стратегічний курс України до складових сталого розвитку територій як основа національної безпеки країни.

I. Питання для обговорення:

- 1) Цілі сталого розвитку, адаптовані для України.
- 2) Національні завдання Цілей сталого розвитку України в сучасних умовах.
- 3) Стратегічні орієнтири сталого розвитку України в галузі екології та національної безпеки країни.
- 4) Стратегічні орієнтири сталого розвитку України в галузі економіки та національної безпеки країни.
- 5) Стратегічні орієнтири сталого розвитку України в галузі соціального захисту та національної безпеки країни.

II. Індивідуальне завдання. Здійснити аналіз вітчизняного законодавства, адаптованого до Концепції сталого розвитку, обравши одну із складових (економічна, екологічна, соціальна). Надати пропозиції стратегічного бачення України на шляху до складової сталого розвитку територій в умовах воєнного та післявоєнного періодів. Результати дослідження представити у формі презентації (PowerPoint) до 10 слайдів.

Вид заняття: практичне заняття

Мета: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо стратегічного курсу України до складових сталого розвитку територій та національної безпеки країни.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, законодавство України.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Національні завдання ЦСР України в сучасних умовах	1. Орієнтуватися у законодавстві України з виокремленням стратегічних орієнтирів різних складових сталого розвитку територій та національної безпеки країни.

2. Стратегічні орієнтири складових сталого розвитку України та національної безпеки країни.	
3. Законодавство України в сфері економіки, екології та соціального захисту, адаптованого до Концепції сталого розвитку країни.	2. Здійснювати аналіз вітчизняних законодавчих актів та нормативно-правових документів, адаптованих до цілей та завдань Концепції сталого розвитку в розрізі її складових задля національної безпеки країни.

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

Навчально-методична та наукова література

1. Стратегія сталого розвитку: підручник / В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд ; за ред. проф. В.М.Боголюбова. К.: ВЦ НУБІПУ, 2018. 446 с.
2. Писаревський І. М., Оболенцева Л. В., Угоднікова О. І. Управління сталим розвитком в туризмі : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 96 с.
3. Коломієць Л.В. Стратегія сталого розвитку: навч. посібник. Кропивницький: 2019. 126 с.
4. Стратегії сталого розвитку : навч. посіб. / В. В. Добровольський, Є. М. Безсонов, Г. В. Непеїна, Д. О. Крисінська, Н. А. Сербулова. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 160 с.
5. Управління сталим розвитком : підручник для магістрів з управління та адміністрування / В. П. Бех, Ю. В. Бех, М. В. Туленков, А. А. Кравченко та ін.; за заг. ред. В. П. Бека, М. В. Туленкова. Київ : Каравела, 2018. 538 с.

Додаткова література:

1. Інформаційне забезпечення моніторингу ЦСР, метадані/ Офіційний веб-сайт Державної служби статистики. URL: https://ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2020/ukr/st_rozv/metadata/metadata.htm.
2. Куспляк Г.І., Куспляк І.С. Індикатори досягнення цілей сталого розвитку України. Актуальні проблеми державного управління. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2021. Вип. 3 (84). С. 240-246.
3. Оцінка прогресу досягнення ЦСР в Україні (за методологією Економічної та соціальної Комісії ООН для Азії та Тихого океану (UNESCAP))/ Офіційний веб-сайт Державної служби статистики. URL: https://ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2.htm.
4. Цілі сталого розвитку. Добровільний національний огляд. Департамент стратегічного планування та макроекономічні прогнозування Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. 2020. URL: <http://surl.li/anevm>.

5. Цілі сталого розвитку. Україна 2021. Моніторинговий звіт підготовлено за сприяння офісу ЮНІСЕФ в Україні та офісу Координатора системи ООН в Україні. 2022. 100 с..

Інформаційні ресурси:

1. ООН в Україні. URL: <https://ukraine.un.org/uk>.
2. Сталий розвиток для України. URL: <https://dev.sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/istoriya/>.

Тема заняття 4: Взаємодія України з різними країнами та міжнародними організаціями у сфері сталого розвитку як складової національної безпеки країни.

I. Питання для обговорення:

- 1) Співробітництво України зі Світовим банком у сфері сталого розвитку та національної безпеки.
- 2) Україна – Програма розвитку ООН: Рамкова програма партнерства.
- 3) Всесвітня продовольча програма ООН: надзвичайна допомога мирному населенню України, що постраждало від агресії рф.
- 4) Співробітництво у сфері безпеки та довгострокової підтримки сталого розвитку між Україною та іншими країнами (на вибір).
- 5) Співробітництво України з міжнародними інституціями та установами у сфері сталого розвитку та національної безпеки (на вибір).

II. Індивідуальне завдання. Підготувати доповідь на одну із запропонованих тематик та представити результати у вигляді презентації в PowerPoint (до 10 слайдів). В доповіді визначити взаємодію України з різними країнами та міжнародними організаціями у сфері сталого розвитку як складової національної безпеки країни, зробити висновки.

Вид заняття: практичне заняття

Мета: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо взаємодії України з різними країнами та міжнародними організаціями у сфері сталого розвитку як складової національної безпеки країни..

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, законодавство України.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Міжнародні програми співробітництва України з різними міжнародними установами у сфері сталого розвитку та національної безпеки.	1. Володіти базовими знаннями про основні положення щодо співробітництва України з різними країнами у сфері безпеки та довгострокової підтримки сталого розвитку.
2. Взаємовідносини України з різними країнами у сфері сталого розвитку та національної безпеки країни.	2. Здійснювати дослідження міжнародних програм співробітництва України з різними країнами та міжнародними установами у сфері сталого розвитку та національної безпеки.
	3. Критично проводити ранжування проблемних питань взаємодії України з різними країнами, міжнародними установами у сфері безпеки та сталого розвитку й на цій основі приймати виважені управлінські рішення.

Забезпечення роботи здобувачів:

Інформаційні ресурси:

1. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: www.kmu.gov.ua.
2. Законодавство України. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
3. ООН в Україні. URL: <https://ukraine.un.org/uk>.
4. Сталий розвиток для України. URL: <https://dev.sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/istoriya/>.
5. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>.

СЕМЕСТРОВИЙ МОДУЛЬ 2. ФІНАНСОВА ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ ЯК ЗАПОРУКА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ НА ДЕРЖАВНОМУ, РЕГІОНАЛЬНОМУ ТА МІСЦЕВОМУ РІВНЯХ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. ФІНАНСОВА ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ ЯК ЗАПОРУКА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ НА РІВНІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.

Тема заняття 5: Досягнення цілей сталого розвитку на державному, регіональному та місцевому рівнях та їх вплив на національну безпеку та розвиток країни.

I. Питання для обговорення:

- 1) Основні показники соціально-економічного розвитку країни та їх вплив на національну безпеку.
- 2) Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року та відображення їх досягнення на державному рівні.
- 3) Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року та відображення їх досягнення на регіональному рівні.
- 4) Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року та відображення їх досягнення на місцевому рівні.

II. Індивідуальне завдання: Здійснити аналіз основних макроекономічних показників України на відповідному рівні публічного управління за останні три роки (на вибір – державний, регіональний або місцевий рівень). Дослідити їх взаємозв'язок з досягненням цілей сталого розвитку як важливої складової національної безпеки країни.

Мета: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо досягнення цілей сталого розвитку на різних рівнях управління (державному, регіональному, місцевому) з виявленням їх вплив на національну безпеку та розвиток країни.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Основні показники соціально-економічного розвитку країни та їх вплив на національну безпеку.	1. Вміти здійснювати аналіз основних макроекономічних та соціальних показників країни та виявляти їх вплив на національну безпеку.
2. Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року та відображення їх досягнення на різних рівнях управління (державному, регіональному, місцевому).	2. Володіти навичками щодо побудови взаємозв'язку основних макроекономічних показників з досягненням цілей сталого розвитку як важливої складової національної безпеки країни на відповідному рівні публічного управління (державному, регіональному, місцевому).

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

Навчально-методична та наукова література

1. Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання: монографія / Н.В. Павліха, І.О. Цимбалюк, Н.Л. Хомюк, М.В. Войчук, А.Ю. Савчук, В.В. Коломечюк, С.М. Цимбалюк. Луцьк : Вежа-Друк. 2022. 516 с.

2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020»: Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015 : ред. від 12.01.2015 / Офіц. веб-сайт Верхов. Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

3. Про схвалення основних прогностичних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2024-2026 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.2023 № 1315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-2023-%D0%BF#Text>.

4. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вер. 2019 р. № 722/2019. – Офіц. сайт Верх. Ради України : поточна редакція від 30.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.

5. Про схвалення Стратегії розвитку територій у зоні відчуження і зоні безумовного (обов'язкового) відселення на 2024-2032 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.01.2024 № 49-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/49-2024-%D1%80#Text>.

Додаткова література:

1. Інформаційне забезпечення моніторингу ЦСР, метадані/ Офіційний веб-сайт Державної служби статистики. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/csr_prezent/ukr/st_rozv/metadata/metadata.htm.

2. Цілі сталого розвитку. Добровільний національний огляд. Департамент стратегічного планування та макроекономічні прогнозування

Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. 2020. URL: <https://me.gov.ua>.

3. Цілі сталого розвитку. Україна 2021. Моніторинговий звіт підготовлено за сприяння офісу ЮНІСЕФ в Україні та офісу Координатора системи ООН в Україні. 2022. 100 с.

Інформаційні ресурси:

1. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: www.kmu.gov.ua.

2. Законодавство України. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.

3. ООН в Україні. URL: <https://ukraine.un.org/uk>.

4. Сталий розвиток для України. URL: <https://dev.sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/istoriya/>.

5. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>.

Тема заняття 6: Фінансування стратегій та програм в рамках цілей сталого розвитку з врахуванням національної безпеки територій на державному рівні.

I. Питання для обговорення:

- 1) Розробка й ухвалення стратегічних документів державної політики України на основі довгострокового бачення сталого розвитку з урахуванням національної безпеки територій.
- 2) Врахування Цілей сталого розвитку при розробці державних стратегій, програм розвитку та відновлення територій.
- 3) Рекомендації щодо імплементації Цілей сталого розвитку у державну політику та їх досягнення.

II. Індивідуальне завдання.

- 1) Дослідити державні стратегії та програми в рамках сталого розвитку, обравши один із напрямків (економіка, захист довкілля, енергетика, людський капітал тощо) з урахуванням національної безпеки територій на державному рівні.
- 2) Проаналізувати яким чином досягалися завдання стратегій та програм розвитку з окресленням джерел їх фінансування.

Вид заняття: практичне заняття

Мета: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо формування показників результативності бюджетних програм на місцевому рівні.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Дані та результати дослідження пропонується оформити у вигляді таблиці.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Систему стратегічних документів державної політики	1. Поглибити знання щодо фінансування стратегій та програм в рамках сталого розвитку з урахуванням національної безпеки територій на державному рівні.

(загальнодержавних, галузевих).	
2. Особливості фінансування стратегій та програм розвитку та відновлення територій на державному рівні з врахуванням національної безпеки.	2. Ранжувати проблеми фінансування державних стратегій та програм розвитку за ступенями актуальності та можливості їх вирішення. 3. Здійснювати оцінку фінансування стратегій та програм розвитку на державному рівні, використовуючи офіційну державну статистичну, фінансову та іншу звітність.

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

Навчально-методична та наукова література

1. Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання: монографія / Н.В. Павліха, І.О. Цимбалюк, Н.Л. Хомюк, М.В. Войчук, А.Ю. Савчук, В.В. Коломечюк, С.М. Цимбалюк. Луцьк : Вежа-Друк. 2022. 516 с.

2. Про схвалення Стратегії розвитку територій у зоні відчуження і зоні безумовного (обов'язкового) відселення на 2024-2032 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.01.2024 № 49-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/49-2024-%D1%80#Text>.

3. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 482-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80#n10>.

4. Деякі питання об'єктів критичної інфраструктури: постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 № 1109. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1109-2020-%D0%BF#n11>.

5. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11.07.2001 № 2623-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14#Text>.

6. Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми енергетичної модернізації підприємств - виробників теплової енергії, що перебувають у державній або комунальній власності, на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.11.2023 № 1093-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1093-2023-%D1%80#Text>.

7. Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми енергетичної модернізації підприємств водопостачання та водовідведення, що перебувають у державній або комунальній власності, на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.11.2023 № 1082-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-2023-%D1%80#Text>.

8. Про затвердження Порядку класифікації відходів та Національного переліку відходів: постанова Кабінету Міністрів України від 20.10.2023 № 1102. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-2023-%D0%BF#Text>.

9. Про затвердження Державної цільової національно-культурної програми “Єдність у розмаїтті” на період до 2034 року: розпорядження Кабінету

Міністрів України від 26.09.2023 № 850-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2023-%D1%80#Text>.

10. Про затвердження Програми розвитку офіційної статистики до 2028 року: постанова Кабінету Міністрів України; Програма від 15.09.2023 № 989. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2023-%D0%BF#Text>.

Інформаційні ресурси:

1. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: www.kmu.gov.ua.

2. Законодавство України. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.

3. ООН в Україні. URL: <https://ukraine.un.org/uk>.

4. Сталий розвиток для України. URL: <https://dev.sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/istoriya/>.

5. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>.

Тема заняття 7: Фінансування стратегій та програм в рамках цілей сталого розвитку з врахуванням національної безпеки територій на місцевому рівні.

I. Питання для обговорення:

- 1) Розробка й ухвалення стратегічних документів місцевої політики на основі довгострокового бачення сталого розвитку з врахуванням національної безпеки територій.
- 2) Врахування Цілей сталого розвитку при розробці місцевих стратегій, програм розвитку та відновлення територій.
- 3) Рекомендації щодо імплементації Цілей сталого розвитку у місцеву політику та їх досягнення.

II. Індивідуальне завдання:

- 1) Дослідити місцеві стратегії та програми в рамках сталого розвитку, обравши один із напрямків (економіка, захист довкілля, енергетика, людський капітал тощо) з врахуванням національної безпеки територій на місцевому рівні.
- 2) Проаналізувати яким чином досягалися завдання стратегій та програм розвитку з окресленням джерел їх фінансування.

Вид заняття: практичне заняття

Мета: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо формування показників результативності бюджетних програм на місцевому рівні.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Систему стратегічних документів місцевої політики.	1. Поглибити знання щодо фінансування стратегій та програм в рамках сталого розвитку з врахуванням національної безпеки територій на місцевому рівні.

2. Особливості фінансування стратегій та програм розвитку та відновлення територій на місцевому рівні з врахуванням національної безпеки.	2. Ранжувати проблеми фінансування місцевих стратегій та програм розвитку за ступенями актуальності та можливості їх вирішення. 3. Здійснювати оцінку фінансування стратегій та програм розвитку на місцевому рівні, використовуючи офіційну державну статистичну, фінансову та іншу звітність.
---	--

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Лазарчук П., Дацишин М. Як територіальні громади можуть планувати свій сталий та інклюзивний економічний розвиток. Звіт розроблено в межах Програми USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (Програма USAID DOBRE). 78 с. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/869/web_DOBRE_Lessons_Learned_Report_LED_Planning_UA_approved.pdf.
2. Мельник Л. М., Дума В. Л. Формування бюджетного потенціалу місцевих фінансів : монографія. Київ : Кондор, 2019. 216 с
3. Місцеве самоврядування як чинник стійкості тилу : аналіт. доп. / В. Г. Потапенко, В. О. Баранник, Н. В. Бахур та ін.; за ред. В. Г. Потапенка. Київ : НІСД, 2023. 54 с.
4. Овчаренко Т. Модель фінансового менеджменту в умовах переходу до середньострокового бюджетного планування у територіальній громаді: посібник / Т. Овчаренко, Ю. Савельєва та ін. ЄС/ПРООН, 2020. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/702/Financial_Management_Model.pdf.
5. Патицька Х. Фінансово-економічний потенціал територіальних громад: механізми функціонування та активізації: монографія. Львів: ДУ «Ін-т рег. досл. ім. М. І. Долишнього НАН України», 2019. 209 с.
6. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб. / Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук та ін. К., 2017. 107 с. URL: <http://surl.li/afsjq>.
7. Сталий розвиток місцевих громад: підручник / М.О. Клименко, О.М. Клименко, Л.В. Клименко. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 296 с.
8. Сторонянська І., Патицька Х, Дуб А. Місцевий економічний розвиток у територіальних громадах: антикризові інструменти у воєнний і післявоєнний період: посібник. Проєкт «Формування програм місцевого економічного розвитку через інтеграцію переміщених підприємств і ВПО в економічне життя місцевих громад» завдяки Агентству США з міжнародного розвитку (USAID) та через Проєкт USAID «ГОБЕРЛА». Львів, 2022. 75 с. URL: <https://decentralization.ua/uploads/library/file/838/LED.pdf>.
9. Харазішвілі Ю.М. Системна безпека сталого розвитку: інструментарій оцінки, резерви та стратегічні сценарії реалізації: монографія. Київ: НАН України, Ін-т економіки пром-сті, 2019. 304 с.

Додаткова література:

1. Васильєва О. І., Васильєва Н. В. Концептуальні засади сталого розвитку територіальних громад. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 8. С. 74-78.
2. Місцевий розвиток : кращі практики та інструменти розумного зростання : колективна монографія / за заг. ред. проф. В.Б. Родченка. Харків : «Друкарня Мадрид», 2017. 212 с.
3. Щодо зміцнення фінансової спроможності громад. Аналітична записка / Ковалівська С.В., Барінова Д.С., Нестеренко В.В. К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2020. 12 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-09/fin-spromozhnist-gromad-1.pdf>.

Інформаційні ресурси:

1. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: www.kmu.gov.ua.
2. Законодавство України. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
3. ООН в Україні. URL: <https://ukraine.un.org/uk>.
4. Сталий розвиток для України. URL: <https://dev.sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/istoriya/>.
5. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>.